

Khala Uma Awisha 2023

Folkmusikgruppen Khala Uma tog form på 80-talet, då Gitte Pålsson var volontär för föreningen Svalorna i Bolivia och arbetade med att bygga upp musikverkstäder tillsammans med Aymara-folket. Där träffade hon Cesar och kärlek uppstod. 1988 kom de till Sverige med en dotter på 8 månader, Tania Wayra. Sedan dess har det blivit över 5000 konserter och turnéer från Ystad till Arvidsjaur. Khala Uma spelar musik i andinsk tradition och levandegör Aymarafolkets kamp för sina rättigheter och traditioner. 2008 tog gruppen emot Ystads Kulturpris och 2009 blev skivan *Resan till Anderna* Grammisnominerad. Det har under åren blivit många resor och vänskapsbroar mellan Bolivia och Sverige. 2001 gick Cesar och Gitte skilda vägar, men i den skilsmässan ingick inte Khala Uma. 2006 började Tania Wayra spela i gruppen och året därpå inkluderades även Allan Skrobe.

Under pandemin 2020 ställdes alla konserter in och i denna situation föddes idén att kollektivt skapa egen musik i andinsk tradition. Startskottet till detta kom 2019, då Khala Umans komposition *Awischa* vann första pris på Sagarnagas festival för andinsk musik i Frankrike. Kompositionen tillägnas Tanias farmor, Donna Carmen, som kom ensam till La Paz som 9-åring. Hon kunde inte läsa och skriva och hade aldrig fått spela några instrument. Men hon spelade ofta trumma och getklövar med Khala Uma när de repeterade i hennes lilla hus i La Paz. *Awischa* symboliserar en äldre kvinna med en djup kontakt med moder jord - Pachamama. I den andinska kulturen är musik, sång och dans alltid en hyllning till Pachamama där man med vördnad tackar för gåvorna hon ger. Med hjälp av nyskrivna sånger, musik och berättelser tar Khala Uma med publiken upp till Andernas höjder på en suggestiv och vacker resa där de andinska urfolkens tankar om livet och moder jord levandegörs.

Khala Uma betyder sten och vatten på Aymarapråket. Stenen står för det som är bestående och vattnet för det som är i ständig förändring. Folkmusikgruppen Khala Uma tog form på 80-talet i La Paz, Bolivia, då Gitte Pålsson var volontär för föreningen Svalorna och arbetade med att bygga upp musikverkstäder i förorten Pampahasi tillsammans med Aymarafolket. På en fest 1986 dök Cesar upp med sin grupp Tarikuna som spelade traditionell andinsk musik med panflöjter och trummor. Kärlek uppstod och 1988 kom Cesar och Gitte till Sverige med en dotter på 8 månader, Tania Wayra.

Sedan dess har det blivit över 5000 konserter och turnéer från Ystad till Arvidsjaur. Under 90-talet var Khala Uma ett stående inslag på Falun Folkmusikfestival med *Barnen möter Anderna*. Utöver att spela musik levandegjorde Khala Uma Aymarafolkets kamp för sina rättigheter och traditioner. "Khala Uma har gett aymarafolket ett ansikte", sa Ove Ronström (musiker och etnolog) då om gruppen. 1994 utsågs Khala Uma till Malmöhusläns landstings kulturstipendiater för sitt arbete med barn och unga. De åkte på turné i Peru och Bolivia tillsammans med Norrlåtar och samiska jojkaren Inga Jussi i Rikskonserter och Riksutställningars regi. 2008 tog gruppen emot Ystads Kulturpris och 2009 blev skivan *Resan till Anderna* Grammisnominerad. Det har under åren blivit många resor och byggts många vänskapsbroar mellan Bolivia och Sverige. 2001 gick Cesar och Gitte skilda vägar, men i den skilsmässan ingick inte Khala Uma. 2006 började Tania Wayra att spela i gruppen och året därpå inkluderades också Allan Skrobe. 2018 firade gruppen 30 år med en bejublade turné med folkmusik från Anderna för en generationsöverskridande publik.